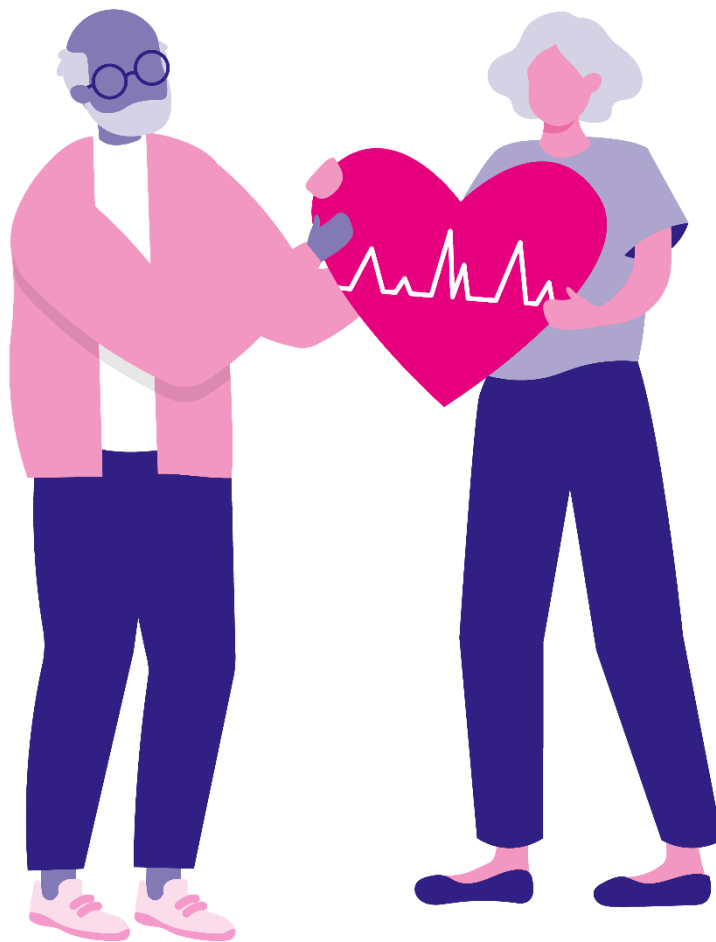

Tiivistelmä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen alueellisesta hyvinvointikertomus- ja -suunnitelmaluonnoksesta vuosille 2023–2025

8.9.2023

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	3
2 Tiivistelmä hyvinvointikertomuksesta	4
3 Tiivistelmä hyvinvointisuunnitelmasta	6
3.1 Alueelliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet	6
3.1.1 Painopisteet	7
3.1.2 Yleiset tavoitteet ja toimenpiteet	8
3.1.3 Ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tavoitteet ja toimenpiteet	9

1 Johdanto

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on aluevaltuuston hyväksymä hyvinvointialueen strategiaa toimeenpaneva asiakirja, jota toteutetaan vuosina 2024–2025. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma sisältää ikäryhmäkohtaisen hyvinvointitiedon sekä suunnitelmat lasten ja nuorten, työkäisten sekä ikääntyneiden osalta. Jokaisen ikäryhmän osalta kertomuksessa ja -suunnitelmissa on huomioitu vammaiset henkilöt sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluva väestö.

Hyvinvointialue seuraa asukkaattensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin sekä raportoi asukkaiden hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä aluevaltuustolle vuosittain. Hyvinvointialueella laaditaan valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma, jossa on kuvattuna alueen asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin tila, niihin vaikuttavat tekijät sekä kirjattu valtuustokausittaiset tavoitteet ja toimenpiteet asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 611/2021.)

Hyvinvointialueella toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään yhteistyössä Vantaan ja Keravan kaupunkien, HUS-yhtymän, järjestöjen sekä muiden sidosryhmien kanssa. Työtä ohjaavat useat lait, kansalliset strategiat, ohjeistukset ja suositukset, alueellisten HYTE-neuvottelujen tulos sekä hyvinvointialueen strategia.

Hyvinvointi on moniulotteinen, ihmisiin, yhteiskuntaan ja eri ympäristöihin linkittyvä ilmiö, minkä tarkastelu yhden näkökulman tai tunnusluvun kautta kaventaa hyvinvoinnin käsitteen liian kapeaksi. Stiglitzin komission (Stiglitz & al. 2009) laatiman mallin mukaisesti hyvinvoinnin käsite koostuu 8 perusolottuvuudesta, jotka on kuvattu kuvassa 1.

Kuva 1. Stiglitzin malli hyvinvoinnin osa-alueista

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) määritelmän mukaan toimintaa, jolla pyritään väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamiseen ja jolla tuetaan ihmisten mahdollisuuksia hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden sekä työ- ja toimintakyvyn ylläpitoon ja parantamiseen. Edellä mainittuja mahdollisuuksia luodaan pitämällä huolta olosuhteista, jotka tukevat hyvinvointia ja terveellisten valintojen tekemistä.

Stiglitzin malliin peilaten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja-alaista, monitoimijaista ja poikkihallinnollista toimintaa, jota kohdennetaan koko elinympäristöön, väestöön, yhteisöihin ja yksilöihin ja jota tehdään johdon ja koordinaation, yhteistyön ja yhdyspintojen sekä palveluiden ja käytäntöjen tasoilla.

Näin laadittiin Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen ensimmäinen alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma

Alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadinta aloitettiin talven 2022 ja alkuvuoden 2023 aikana toteutetulla tiedonkeruulla, jonka jälkeen lasten ja nuorten, työikäisten sekä ikääntyneiden hyvinvoinnin asiantuntijaryhmät koostivat tiedosta keskeiset nostot eri ikäisen väestön hyvinvoinnin ja terveyden vahvuuksista, huolenaiheista ja ilmiöistä. Kevään 2023 aikana käytiin myös ensimmäiset alueelliset HYTE-neuvottelut Vantaan, Keravan, HUS-yhtymän ja järjestötoimijoiden kanssa.

Kerätyn tiedon, ikäryhmäkohtaisten hyvinvointiryhmien nostojen sekä HYTE-neuvottelujen tulosten pohjalta järjestettiin työpaja hyvinvointialueen lähidemokratia- ja osallisuuslautakunnalle toukokuussa 2023, jossa lautakunta asetti hyvinvointisuunnitelmalle painopistealueet.

Asiantuntijaryhmät työstivät tämän jälkeen painopistekohtaiset tavoitteet eri ikäryhmittäin, jonka jälkeen kesäkuussa järjestettiin noin 80 osallistujan työpaja keskeisten toimenpiteiden tunnistamiseksi. Toimenpidetyöpajaan osallistui hyvinvointialueen asiantuntijoiden lisäksi laaja joukko sidosryhmiä, mukaan lukien osallistujia järjestöistä, poliisista, seurakunnista sekä Vantaan ja Keravan kaupunkien toimialoilta. Ikäryhmäkohtaiset hyvinvointiryhmät työstivät työpajan tulosten pohjalta tavoitteiden alle toimenpiteet, mittarit ja toimenpiteitä toteuttavat tahot.

2 Tiivistelmä hyvinvointikertomuksesta

Alueellinen hyvinvointikertomus perustuu tutkittuun tietoon ja kansallisiin hyvinvointi-indikaattoreihin. Osana tiedonkeruuta on kerätty tietoja ja havaintoja arjen ilmiöistä myös hyvinvointialueen ammattilaisilta sekä sidosryhmiltä. Talven 2022 ja alkuvuoden 2023 aikana koottiin yhteen alueellinen hyvinvointitieto, mikä sisälsi THL:n suosittelmien indikaattoritietojen koonnin hyvinvoinnin tilannekuvaksi, hyvinvointialueen toimialoilta saatavan tiedon muun muassa palvelujen käytöstä ja nykytilasta, Vantaan ja Keravan kaupunkien koostamat tiedot alueen väestön hyvinvoinnista ja terveydestä, HUS-yhtymän laatiman Uusimaatasoisen vertailutiedon Uudenmaan hyvinvointialueiden väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä sidosryhmäkyselyn kautta saadut nostot järjestöjen ja yritysten havainnoista liittyen alueen väestön terveyteen ja hyvinvointiin. Nämä tiedot toimivat hyvinvointikertomuksen pääasiallisina tietolähteinä. Lisäksi hyvinvointitietoa on täydennetty kansallisten tiedonkeruiden tuottaman tiedon avulla, muun muassa THL:n ja Tilastokeskuksen aineistoilla.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannekuva

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väestö on valtakunnallisesti verrattuna nuorta ja monikulttuurista. Sama trendi näkyy myös ennusteissa; vuonna 2030 yli 80 % Vantaan ja Keravan alueen asukkaista on alle 65-vuotiaita. (Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannekuva 2022.) Ennusteen mukaan lasten ja nuorten osuus väestöstä on maan suurimpia myös jatkossa; alle 18-vuotiaiden määrä kasvaa 8 %. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä on maan pienin nyt ja ennusteen mukaan jatkossakin, vaikka osuus kasvaakin 9,2 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Vieraskielisten osuus väestöstä on maan suurin, yli 21 % asukkaista. Väestönkasvusta vieraskieliset muodostavat suurimman osan. (THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2022.)

Pienituloisuusaste on Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella keskivertotasoa muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden (HUS, Uudenmaan väestön hyvinvointi, terveys ja erikoissairaanhoidon palvelutarve 2022). Kuitenkin lapsiperheistä maan suurin osuus saa toimeentulotukea pitkäaikaisesti (THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2022). Työttömien osuus työikäisestä väestöstä on alueella maan suurimpia ja nuorisotyöttömyys yleisempää kuin koko maassa keskimäärin. Pitkäaikaistyöttömyys ja rakennetyöttömyys ovat maan keskitasoa yleisempiä, ja ne ovat yleistyneet selvästi Covid-19-pandemiaa edeltävään aikaan verrattuna, kuten koko maassa. (THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2022.) Samoin koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrä on Vantaan ja Keravan alueilla selkeästi muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata korkeampi (HUS, Uudenmaan väestön hyvinvointi, terveys ja erikoissairaanhoidon palvelutarve 2022). Työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisestä väestöstä on kuitenkin maan pienimpiä (THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2022).

Hyvinvointialueen aikuisväestö on valtakunnallista keskitasoa terveempää. Sosioekonomiset tekijät näkyvät kuitenkin aikuisväestön hyvinvoinnissa ja koetussa terveydessä; matalammin koulutetut voivat huonommin kuin korkeammin koulutetut. Matalammin koulutetut aikuiset ovat psyykkisesti kuormittuneempia kuin korkeammin koulutetut ja tupakoivat myös korkeammin koulutettuja enemmän. Suurin osa työikäisistä liikkuu koulutustasosta riippumatta liian vähän ja noin joka viides on lihava. COVID-19-pandemia on heikentänyt erityisesti nuorten psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, ja nuorten kokemus omasta terveydestä on heikentynyt voimakkaasti verrattuna aikaisempiin vuosiin. Samoin nuorten ahdistuneisuus on kasvanut kaikissa ikäryhmissä ja tyytyväisyys elämään on heikentynyt. Heikentynyt henkinen hyvinvointi korostuu erityisesti tyttöjen kohdalla; tytöistä noin joka kolmas kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. (Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannekuva 2022.)

Sähköisten sosiaali- ja terveystalvelujen käyttämisaste vaihtelee ikäryhmittäin. Aikuisväestöstä ahkerimpia digitaalisten terveystalveluiden käyttäjiä ovat 20–64-vuotiaat naiset. Digitaalisten sosiaali- ja terveystalvelujen käyttö ikääntyneillä on vähäistä ja vain alle 20 % yli 65-vuotiaista asioi sosiaali- ja terveystalveluissa digitaalisesti. (Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannekuva 2022.)

Vantaan ja Keravan alueella talvelut, kuten päivittäistalvarakaupat sijaitsevat lähellä ihmisiä. Esimerkiksi suurin osa Vantaan ja Keravan alueen ikääntyneistä asuu 500 metrin säteellä päivittäistalvarakaupasta. Toisaalta 500 metrin kävelemisessä on vaikeuksia yli 10 %:lla 65 vuotta täyttäneistä. Alueen kulttuuritalvelut ovat asukkaita lähellä. Koko hyvinvointialueen väestö asuu vähintään 10 kilometrin päässä päätoimisesti hoidetusta museosta tai teatterista ja Keravalla suurin osa alle kolmen kilometrin päässä. (Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen hyvinvoinnin tilannekuva 2022.)

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen asiantuntijoiden mukaan merkittävin sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeita lisäävä toimintaympäristön muutos on voimakas väestönkasvu ja väestön ikääntyminen. (THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2022). Lisäksi hyvinvointialueen asiantuntijoiden ja sidosryhmien mukaan lasten, nuorten ja perheiden palvelutarpeet ovat lisääntyneet ja alueella korostuvat myös metropolialueen ongelmat, kuten päihde- ja mielenterveysongelmat sekä asunnottomuus (THL, Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella 2022, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen sidosryhmäkysely 2022).

3 Tiivistelmä hyvinvointisuunnitelmasta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointialueen ja kuntien yhteinen tehtävä. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (611/2011) todetaan, että hyvinvointialueen on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvointialueen tulee myös määrittää hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kuntien lisäksi hyvinvointialueen on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisyhteistyötä hyvinvointialueen alueella HUS-yhtymän sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisyhteistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma kokoaa yhteen hyvinvointialueen määrittämät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet. Hyvinvointisuunnitelma koostuu eri ikäryhmät kattavasta yleisestä osiosta sekä ikäryhmäkohtaisista suunnitelmista, joita ovat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, työikäisten hyvinvointisuunnitelma sekä ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma. Hyvinvointialueen on laadittava lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi hyvinvointialueen toimintaa koskeva alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (Laki lastensuojelulain muuttamisesta 610/2022). Hyvinvointialueen on laadittava myös suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi. Suunnittelussa on painotettava kotona asumista ja kuntoutumista edistäviä toimenpiteitä sekä arvioitava ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tilaa, ikääntyneelle väestölle tarjolla olevien palvelujen riittävyyttä ja laatua sekä ikääntyneen väestön palveluntarpeeseen vaikuttavia tekijöitä. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012.) Hyvinvointialueella on haluttu laatia myös työikäisten hyvinvointisuunnitelma työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

3.1 Alueelliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet

Lähidemokratia- ja osallisuuslautakunta valitsi toukokuussa 2023 työpajassaan viisi ylätason painopistettä alueelliselle hyvinvointisuunnitelmalle. Painopisteet ovat palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen, yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus, mielen hyvinvointi, sosiaaliset suhteet sekä hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keskiöön nostettiin näkökulmaksi ”jokaisen hyvinvointi on yhtä arvokas”. Tätä näkökulmaa toteutetaan edellä mainittujen painopisteiden kautta, joihin kytketään hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet.

3.1.1 Painopisteet

Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen

Hyvinvointialueen strategiassa tavoitteena on, että palveluihin pääsy nopeutuu, neuvontapalvelumme ja asiakasohjauksemme ovat saavutettavia ja toimivia sekä digipalvelujen suunnitelmallinen kehittäminen. Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden määrittelytyössä todettiin, että palvelujen tulee olla kaikkien saatavilla ja saavutettavissa. Keskeistä on palvelujen esteettömyyden edistäminen sekä palvelujen saatavuuden ja vaikuttavuuden paraneminen erityisesti matalan kynnyksen palvelujen osalta. Tärkeää on myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelujen parempi yhteensovittaminen. Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta tulee huomioida myös muun muassa palvelujen kaksikielisyys. Kaksikielisyyttä edistetään kaksikielisyysohjelman mukaisesti.

Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus

Hyvinvointialueen strategiassa tavoitteena on, että heikoimmassa asemassa olevien asukkaiden palveluihin pääsy paranee ja tunnistamme entistä paremmin paljon palveluja tarvitsevat asiakkaamme. Hyvinvointialue onkin linjannut, että hyvinvointisuunnitelmassa huomioidaan läpileikkaavasti erityisesti vammaiset sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmät. Hyvinvointisuunnitelman painopisteiden määrittelytyössä todettiin, että on tärkeää mahdollistaa yhdenvertaiset palvelut ja turvata hyvinvointia kaikille. Keskeistä on asukkaiden eriarvoisuuden ennaltaehkäiseminen ja esimerkiksi köyhyyden torjuminen.

Mielen hyvinvointi

Hyvinvointialueen strategiassa tavoitteena on, että lasten ja nuorten mielenterveyttä tuetaan nopeuttamalla pääsyä mielenterveyttä tukevien palvelujen piiriin. HYTE-neuvotteluissa ja hyvinvointisuunnitelman painopisteiden määrittelytyössä todettiin, että hyvinvointialueen tulee edistää yhdessä kuntien, HUS-yhtymän ja muiden kumppaneiden kanssa asukkaiden mielen hyvinvointia sekä lisätä tukea asukkaiden arjen hallintaan. Lisäksi tulee edistää asukkaiden elämänhallinnan- ja tietoisuustaitoja. Keskiössä on muun muassa yhdenvertaisten ja esteettömien matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspalveluiden lisääminen.

Sosiaaliset suhteet

Hyvinvointialueen strategiassa tavoitteena on, että hyvinvointialueen asukkailla, asiakkaila, työntekijöillä, vaikuttamistoimielimillä, järjestöillä ja yrityksillä on monipuoliset mahdollisuudet osallistua hyvinvointialueemme toimintaan ja sen kehittämiseen. Edistämme asukkaiden yhdenvertaisen ja tasa-arvoisen osallisuuden mahdollisuuksia osallisuusohjelman mukaisesti. HYTE-neuvotteluissa ja hyvinvointisuunnitelman painopisteiden määrittelytyössä todettiin, että hyvinvointialueen tulee edistää yhdessä osallisuutta yhteistyössä kuntien, HUS-yhtymän ja muiden kumppaneiden kanssa. Tärkeää on, että tuemme yhdessä asukkaiden ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia niin, ettei kukaan jää yksin. Meidän tulee myös ehkäistä asukkaiden syrjäytymistä.

Hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy

Hyvinvointialueen strategiassa tavoitteena on, että lasten ja perheiden hyvinvoinnin tueksi järjestetään toimivia ennaltaehkäiseviä ja varhaisen tuen palveluja yhteistyössä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi strategiassa todetaan muun muassa, että vanhusten toimintakykyä tuetaan ja elämänlaatua parannetaan järjestämällä yksilöllisiä, ennakoivia ja

ennaltaehkäiseviä palveluja. Hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy vaatii monitoimijaista ja -tasoista yhteistyötä. Tarvitaan esimerkiksi toimialojen ja palvelualueiden yli menevien toimintamallien, prosessien suunnittelun ja yhteistyön lisäämistä sekä hyvien toimintamallien käytön sekä avoimen viestinnän vahvistamista. Sisäisen yhteistyön lisäksi tarvitaan kumppanuuksien vahvistamista hyvinvointialueen ulkopuolisten tahojen kanssa. Tarvitsemme hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi toimivat yhteistyörakenteet, toimintamallit ja mittarit.

Tärkeää on lisäksi, että esimerkiksi kaupunkien ja järjestöjen ennaltaehkäisevä toiminta tuodaan osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvalikkoon. HYTE-neuvotteluissa ja hyvinvointisuunnitelman painopisteiden määrittelytyössä todettiin, että hyvinvointialueen tulee edistää yhdessä kuntien, HUS-yhtymän ja muiden kumppaneiden kanssa terveellisiä elintapoja sekä liikumista ja kulttuurihyvinvointia. Hyvinvointialue onkin linjannut, että hyvinvointisuunnitelmassa huomioidaan läpileikkaavasti kulttuurihyvinvointi. Läpileikkaavasti halutaan tarkastella myös perheyhteisöjen ohjausta ja tukea.

3.1.2 Yleiset tavoitteet ja toimenpiteet

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet kuvataan pääosin ikäryhmäkohtaisissa hyvinvointisuunnitelmissa. Yleiseen osioon on kuitenkin haluttu nostaa hyvinvointialueen strategiasta keskeiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteiset tavoitteet sekä niihin liittyvät toimenpiteet.

TAVOITTEET	TOIMENPITEET
1. Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseksi on käytössä toimivat yhteistyörakenteet, toimintamallit ja mittarit.	1. Kehitämme hyte-rakennetta edelleen tarpeen mukaisesti sekä hyvinvointialueen sisäisen rakenteen että alueellisen yhteistyörakenteen näkökulmasta. Kirkastamme hyvinvointialueen roolia hyte-työssä. 2. Seuraamme hyte-kertoimen indikaattoreita säännöllisesti. Kehitämme hyte-mittarointia ja vaikuttavuuden arviointia. Hyödynnämme hyte-tietoa hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden laadinnassa.
2. Hyvinvointialueella tunnustetaan kulttuurin merkitys terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.	1. Laadimme suunnitelman hyvinvointialueen kulttuurihyvinvointityöstä ulottaen sen arjen hoitokulttuuriin ja fyysiseen hoitoympäristöön. Jatkamme yhteistyötä eri taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa.

3.1.3 Ikäryhmäkohtaisten hyvinvointisuunnitelmien tavoitteet ja toimenpiteet

PAINOPISTE 1. Palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaaminen

TAVOITTEET	TOIMENPITEET
LAPSET JA NUORET	
1. Kaikki lapset ja nuoret pääsevät tarvitsemaansa palveluun riittävän nopeasti	<ol style="list-style-type: none">1. Kokoamme palvelukuvaukset hyvinvointialueen ja sen keskeisten sidosryhmien, kuten HUS-yhtymän, kuntien ja järjestöjen ja seurakuntien palveluista.2. Otamme käyttöön digitaalisia ja ryhmämuotoisia palveluja saavutettavassa muodossa.3. Kehitämme opiskeluhoitoa yhteistyössä kuntien kanssa valmisteilla olevan alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman mukaisesti.4. Vahvistamme yhteistyötä järjestöjen kanssa säännöllisillä järjestöyhteistyön tapaamisilla järjestöyhteistyön tiekartan mukaisesti.5. Tarjoamme vammaisten lasten perheille riittävästi kasvatusta ja jaksamista tukevia palveluja (esimerkiksi tilapäishoidon palvelut, ja kotiin annettava tuki).¹
2. Yhteydenottokanavat ovat selkeitä ja toimivia	<ol style="list-style-type: none">1. Varmistamme moninaiset vaihtoehdot olla yhteydessä ja löytää palveluihin (keinona myös jalkautuva työ).2. Tuotamme selko- ja monikielistä materiaalia palveluista viestintästrategian mukaisesti.
3. Henkilöstön osaaminen lisääntyy ja lasten ja nuorten ohjautuminen palveluihin paranee	<ol style="list-style-type: none">1. Koulutamme henkilöstöä näyttöön perustuviin menetelmiin.2. Tuotamme sektorirajat ylittävää säännöllistä perehdytystä, mikä sisältää myös perehdytystä järjestöjen ja seurakuntien toiminnasta.3. Tuotamme monimuotoista koulutusta ja perehdytystä muun muassa videoiden muodossa.4. Huolehdimme henkilökunnan riittävästä osaamisesta ja ammattitaidosta erityisryhmiin liittyen.

¹ Erityisesti vammaisiin liittyvät toimenpiteet merkitty sinisellä värillä.

TYÖIKÄISET

1. Työikäisten asukkaiden digiosallisuus ja -palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyy

1. Sähköiset palvelut ovat ajantasaiset ja huomioimme niissä myös erityisryhmien tarpeet. Vastuutamme sähköisten palveluiden päivityksen palvelualueittain ja koulutamme henkilöstöä tuottamaan sisältöä erityisryhmille.

2. Edistämme digitaalisten palveluiden käyttöönottoa opastamalla ja ohjaamalla. Digitaalisen asiointin tuki, olemassa olevat asiointipisteet/pop-up/kampanjat.

2. Työikäiset asukkaat saavat palveluita tasavertaisesti

1. Toteutamme asumisneuvontaa yhteistyössä kuntien kanssa.

2. Laajennamme matalan kynnyksen palveluita esimerkiksi matalan kynnyksen psykiatrisen sairaanhoitajan vastaanotot terveysasemilla.

3. Viestimme palveluista oikea-aikaisesti ja selkokielellä henkilöstölle ja asukkaille viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti.

4. Osallistamme kokemusasiantuntijoita ja asiakasraateja osallisuusohjelman mukaisesti.

IKÄÄNTYNEET

1. Ikääntyneiden asukkaiden digiosallisuus ja -palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyy

1. Tarjoamme digitukea hyvinvointialueella yhteistyössä alueella toimivien järjestöjen, kokemustoimijoiden, hankkeiden sekä kaupunkien kanssa.

2. Kehitämme digitaalisen Hyte-palvelutarjottimen ja vahvistamme ohjausta kuntien ja kolmannen sektorin (mm. järjestöt, yhdistykset, seurakunta) tarjoamiin hyvinvointia ja terveyttä edistäviin ennaltaehkäiseviin palveluihin yhteistyössä alueella toimivien kolmannen sektorin toimijoiden ja kuntien kanssa. Tavoitteena selkeä ja kielellisesti saavutettava alusta.

3. Tuemme kotona asumista vanhusten sosiaalista ja fyysistä toimintakykyä vahvistaen muun muassa uudenlaisia ryhmätoimintana toteutettavia etäpalveluja kehittäen.

4. Vahvistamme verkkosivujen saavutettavuutta, ymmärrettävyyttä ja monikielisyyttä viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti.

2. Ikääntyneet asukkaat pääsevät tarpeenmukaisten palvelujen piiriin

1. Varmistamme palvelujen esteettömyyden ja saavutettavuuden, muun muassa puhelinpalvelun onnistuminen.

	<p>2. Vanhuspalvelujen säännöllisillä asiakkailla (kotihoito ja omaishoitoperheet) on omalääkäri, jota hoitajat pystyvät konsultoimaan.</p> <p>3. Varmistamme tiedon selkeyden sekä tavoitettavuuden käyttämällä eri viestintäkanavia viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti.</p>
--	---

PAINOPISTE 2. Yhteiskunnallinen oikeudenmukaisuus

TAVOITTEET	TOIMENPITEET
LAPSET JA NUORET	
1. Turvaamme lastensuojelun tuen tarpeessa olevien lasten oikeuden riittävään tukeen	<p>1. Ohjaamme heti ensimmäisestä yhteydenotosta saatavilla oleviin palveluihin huomioiden ennalta ehkäisevät palvelut.</p> <p>2. Vahvistamme lastensuojelun veto- ja pitovoimaa henkilöstön riittävyyden turvaamiseksi.</p> <p>3. Tiivistämme yhteistyötä järjestöjen ja seurakuntien kanssa asiakkaiden ohjaamisessa.</p>
2. Nuorten rikollisuus ja sen haittavaikutukset vähenevät	1. Lisäämme jalkautumista ja yhteistyötä järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa lasten, nuorten ja perheiden tavoittamiseksi.
3. Asiakkaiden elämänhallinnan edellytyksiä turvataan ja vahvistetaan	1. Varmistamme selkokielisyyden ja saavutettavuuden viestinnässä viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti, jotta viestinnän keinoin tavoitamme oikeat kohderyhmät oikea-aikaisesti.
TYÖIKÄISET	
1. Työikäiset asukkaat saavat tarpeitaan vastaavia palveluita yhdenvertaisesti	<p>1. Vahvistamme vieras- ja selkokielistä sekä kulttuurisensitiivistä neuvontaa ja ohjausta.</p> <p>2. Viestimme asukkaille hyvinvointialueen, kuntien ja keskeisten sidosryhmien tarjoamista ennaltaehkäisevistä hyvinvointia ja terveyttä edistävästä palveluista viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti.</p> <p>3. Tarkastelemme hyvinvointialueen uusien toimitilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta säännöllisesti, esimerkiksi esteettömyyskävelyn avulla.</p> <p>4. Tarjoamme omaishoitoa tukevia palveluita, esimerkiksi valmennusta, vertaistuki tapaamisia ja koulutusta säännöllisesti.</p>

2. Asiakkaiden elämänhallinnan edellytyksiä turvataan ja vahvistetaan	<p>1. Kehitämme hyvinvointialueen, kuntien, Kelan ja muiden keskeisten sidosryhmien palvelujen välistä yhteistyötä esimerkiksi asumiseen ja talouteen liittyen.</p> <p>2. Järjestämme henkilöstölle koulutusta päihteiden käytön puheeksiottamisen ja toipumisorientaation teemoista.</p> <p>3. Tarjoamme vammaisille henkilöille tarvittavia palveluita ja apuvälineitä, jotta he voivat elää mahdollisimman itsenäisesti.</p>
IKÄÄNTYNEET	
1. Omaishoitoperheiden hyvinvointi lisääntyy	<p>1. Kartoitamme omaishoitajien hyvinvointia tukevia toimenpiteitä ja hyödynnämme jo tehdyt kartoitukset. Toteutamme tarpeiden mukaisia toimenpiteitä.</p> <p>2. Ohjaamme omaishoitoperheitä ja tuemme osallistumaan vertaisryhmiin ja muihin hyvinvointia tukeviin palveluihin, kuten ryhmätoimintaan.</p>
2. Asiakkaiden elämänhallinnan edellytyksiä turvataan ja vahvistetaan	<p>1. Turvaamme asiakkaan kuulluksi tulemistä vanhuspalveluissa.</p> <p>2. Hyödynnämme palveluiden kehittämisessä kokemustoimijoita, esimerkiksi Vanhus- ja vammaisneuvostoa sekä asiakasraateja osallisuusohjelman mukaisesti.</p>

PAINOPISTE 3. Mielen hyvinvointi

TAVOITTEET	TOIMENPITEET
LAPSET JA NUORET	
1. Lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveystyön palveluketjua selkeytetään	1. Jatkamme hyvinvointialueen tekemää työtä lasten ja nuorten päihde- ja mielenterveystyön palveluketjujen osalta.
TYÖIKÄISET	
1. Työikäisten asukkaiden mielen hyvinvointi lisääntyy	1. Kehitämme mielenterveyttä edistäviä kynnyksettömiä palveluja ja kohtaamispaikkoja yhteistyössä kuntien, seurakuntien sekä järjestöjen kanssa.
IKÄÄNTYNEET	
1. Henkilöstön osaaminen lisääntyy, puheeksioton myötä ikääntyneiden päihteiden käyttäjien mielen hyvinvoinnin tuki vahvistuu	<p>1. Järjestämme ajankohtaista koulutusta henkilöstölle ja tuemme uusien käytäntöjen viemistä arkeen (muun muassa päihdeongelmien tunnistaminen ja puheeksiotto).</p> <p>2. Hyödynnämme kokemustoimijoiden asiantuntijuutta koulutuksissa osallisuusohjelman mukaisesti.</p>

PAINOPISTE 4. Sosiaaliset suhteet

TAVOITTEET	TOIMENPITEET
LAPSET JA NUORET	
1. Tuemme lasten ja nuorten sekä eri yhteisöjen toimintamahdollisuuksia, ettei kukaan jää yksin	1. Kehitämme perhekeskustoimintamallia ja aloitamme perhekeskusmaisen toiminnan vapaaehtoistoiminta sekä lasten ja nuorten osallisuus huomioiden.
2. Ehkäisemme lasten ja nuorten syrjäytymistä	1. Tuemme matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen toimintaedellytyksiä. 2. Vahvistamme lasten ja nuorten parissa työskentelevien ammattilaisten osaamista koulutuksilla, jotka tuotamme yhteistyössä järjestöjen ja oppilaitosten kanssa kokemusasiantuntijuutta hyödyntäen. 3. Tarkastelemme hyvinvointialueen uusien toimitilojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta säännöllisesti, esimerkiksi esteettömyyskävelyn avulla.
TYÖIKÄISET	
1. Työikäisten asukkaiden kokema yksinäisyys vähenee	1. Lisäämme vammaisten ja osatyökykyisten työllistymismahdollisuuksia yrityksille kohdennetuilla sähköisillä teemaviikoilla. 2. Lisäämme tietoisuutta osatyökykyisten ja vammaisuuden rajoitteista sekä mahdollisuuksista esimerkiksi kokemusasiantuntijatoiminnan ja järjestöyhteistyön avulla. 3. Järjestämme teemaviikkoja eri ilmiöistä eri kohderyhmille verkostoja hyödyntäen ja osallisuutta vahvistaen. 4. Varmistamme asumisneuvonnan saatavuutta.
2. Työikäisten asukkaiden syrjäytyminen vähenee	1. Kehitämme yhteistyötä eri toimijoiden kanssa yksinäisyyden vähentämiseksi (muun muassa järjestöt, seurakunnat, kunnat ja HUS).

IKÄÄNTYNEET	
1. Yksinäisiä ikäihmisiä tavoitetaan, tunnistetaan ja ohjataan merkityksellisen toiminnan ja palvelun piiriin	<p>1. Kehitämme edelleen etsivää ja löytävää vanhustyötä ja vakiinnutamme sen koko hyvinvointialueelle kaupunkien ja eri järjestötoimijoiden kanssa tiivistä yhteistyötä tehden ja toiminnan piiriin ohjaten.</p> <p>2. Kehitämme verkkosivuja ja matalan kynnyksen yhteydenottokeinoja viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti, muun muassa Seniorioppaan (ikäihmisille suunnattu palveluopas) jakaminen laajasti.</p> <p>3. Kannustamme erityisryhmiä luomaan ja ylläpitämään sosiaalisia verkostoja. Tuemme heidän osallistumistansa harrastuksiin, vertaistukiryhmiin ja erilaisiin yhteisöllisiin tapahtumiin.</p>

PAINOPISTE 5. Hyvinvointihaasteiden ennaltaehkäisy

TAVOITTEET	TOIMENPITEET
LAPSET JA NUORET	
1. Perhekeskustoimintamalli otetaan koko laajuudeltaan käyttöön	1. Yhdistämme perhekeskustoimintamallissa eri toimijat ja vahvistamme alueellisesta yhteistyöstä ja toiminnasta tiedottamista.
2. Sujuvoitamme monitoimijaista asiakastyötä yli toimiala-, palvelualue- ja yksikkörajojen	<p>1. Lisäämme tuntemusta eri toimijoiden palveluista sekä mahdollisuuksista huomioida muiden toimijoiden palvelut osana palvelupolkuja (muun muassa palvelukuvausten avulla).</p> <p>2. Mahdollistamme konsultaation eri palveluihin asiakasohjauksen tueksi.</p> <p>3. Varmistamme moniammatillisen konsultaatioryhmän tuen paljon erilaista tukea tarvitseville perheille.</p> <p>4. Tarjoamme omaishoitoa tukevia palveluita, esimerkiksi valmennusta, vertaistuki tapaamisia ja koulutusta säännöllisesti.</p>
TYÖIKÄISET	
1. Työikäisillä asukkailla on saatavilla hyvinvointihaasteita ennaltaehkäiseviä palveluita	<p>1. Kehitämme ja otamme käyttöön digitaalisen Hyte-palvelutarjottimen, jossa ennalta ehkäisevät palvelut ovat helposti löydettävissä samasta paikasta.</p> <p>2. Ohjaamme työikäisiä asiakkaita monitoimijaiseen hyvinvointia edistävään elintapavalmennukseen.</p>

<p>2. Työikäisten neuvonta ja ohjaus hyvinvointihaasteita ennaltaehkäiseviin palveluihin kehittyvät ja lisääntyvät</p>	<p>1. Kehitämme toimintamalleja sekä palvelupolkuja hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen ennaltaehkäisevien palvelujen välille.</p> <p>2. Perehdytämme henkilöstöä hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön ja monialaiseen asiakasohjaukseen hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin.</p> <p>3. Tarjoamme koulutusta terveydenhuollon ja sosiaalialan ammattilaisille vammaisten henkilöiden kokeman väkivallan sekä hyväksikäytön tunnistamiseen ja ehkäisyyn.</p>
<p>IKÄÄNTYNEET</p>	
<p>1. Ikääntyneiden asiakkaiden kaatumiset vähenevät</p>	<p>1. Tunnistamme kaatumisvaarassa olevat ikääntyneet riskiperustaisesti, ohjaamme oikeaan palveluun ja teemme tarvittavat yksilölliset toimenpiteet yhdessä asiakkaan ja omaisen kanssa kaatumisriskin vähentämiseksi.</p> <p>2. Lisäämme tiedottamista kodinturvallisuudesta.</p> <p>3. Järjestämme ajankohtaista koulutusta kaatumisten ehkäisystä henkilöstölle ja tuemme uusien käytäntöjen viemistä arkeen.</p> <p>4. Teemme yhteistyötä kaupunkien kanssa esteettömyyden ja turvallisen liikkumisen edistämiseksi.</p>
<p>2. Ikääntyneiden neuvonta ja ohjaus hyvinvointihaasteita ennaltaehkäiseviin palveluihin kehittyvät ja lisääntyvät</p>	<p>1. Perehdytämme ja koulutamme henkilöstöä hyvinvointia ja terveyttä edistävään työhön (huomioiden myös kaltoinkohtelu, syrjintä, seksuaalivähemmistöt sekä vertaistoimijuuden vahvistaminen) ja monialaiseen asiakasohjaukseen hyvinvointia ja terveyttä edistäviin palveluihin.</p> <p>2. Varmistamme monimuotoiset yhteydenottokanavat viestintästrategian ja osallisuusohjelman mukaisesti ja kehitämme jalkautuvaa neuvontatyötä.</p>